

یرزی کازینسکی

پرواز را به خاطر بسیار

ساناز صحتی

www.ketab.ir

مؤسسه انتشارات نگاه

«تأسیس ۱۳۵۲»

سرشناسه	کوز، ج، یژی ۹۳۳ - ۱۹۹۱ م. Jerzy
عنوان و نام پدیدآور	پرواز را به خاما بسپار / یژی: کازینسکی؛ ترجمه ساناز صحتی.
مشخصات نشر	تهران: انتشارات نگاه، ۱۳۸۸
مشخصات ظاهری	۲۸۶ ص؛ ۱۴/۵ × ۱۱/۵ س
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۳۷۶-۷۶۸-۳
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	عنوان اصلی: The painted bird, 2nd. ed, c1995.
یادداشت	چاپ قبلی: هاشمی، ۱۳۶۳.
موضوع	داستان های آمریکایی -- قرن ۲۰ م.
موضوع	American fiction -- 20th century
شناسه افزوده	صحتی، ساناز، مترجم
رده بندی کنگره	PS۳۵۶۶
رده بندی دیویی	۸۱۳/۵۴
شماره کتابشناسی ملی	۵۹۴۹۳۲۰

یرزی کازینسکی
پرواز را به خاطر بسیار
ساناز صحتی

ویرایش: فؤاد قراگوزلو
صفحه آرایی: اکرم زنوبی

چاپ اول: اسفند ۱۳۹۸، شمارگان: ۵۰۰ نسخه
لیتر گرافی: اطلس چاپ، چاپ: رامین
شاب. ۳-۷۶۸-۳۷۶-۶۰۰-۹۷۸
این چاپ محفوظ است.

مؤسسه انتشارات نگاه

«تأسیس ۱۳۵۲»

دفتر مرکزی: خیابان انقلاب، خیابان شهدای ژاندارمری،
بین خیابان فخر رازی و خیابان دانشگاه، پلاک ۶۳، طبقه ۸،
تلفن: ۱۲-۶۶۹۷۵۷۱۱، تلفکس: ۶۶۹۷۵۷۰۷

فروشگاه شماره ۱: خیابان کریمخان

بین ایرانشهر و ماهشهر، پلاک ۱۴۰

negahpublisher@yahoo.com

• www.negahpub.com • negahpub • newsnegahpub

مقدمه مترجم

بیزی کازینسکی، نویسنده آمریکایی الاصل، کنراد را با جوزف کنراد، نویسنده انگلیسی لهستانی، تباری سه کرده‌اند. کنراد در اواخر قرن نوزدهم و اوایل قرن بیستم، لهستان را ترک کرد و انگلستان رفت و تقریباً همه آثار مهم خود را در آنجا به زبان انگلیسی نوشت. کازینسکی پس از گذراندن سال‌های پرماجرا و مشقت‌بار، اول در روستای لهستان دوران جنگ سرگردان شد، سپس به شوروی رفت، و پس از آن را سی آمریکا گردید، و به مانند کنراد، همه چیز را به زبان انگلیسی نوشت. حتی در نیویورک شد، بیست و چهار سال داشت و به غیر از انگلیسی اغلب زبان‌های زنده دنیا را می‌دانست. در جیبش فقط دو دلار و هشتاد سنت پول داشت. در آمریکا به انواع گوناگون کارهای یدی دست زد. انگلیسی را نخست به صورت خودآموز و از طریق مکاتبه با پدرش، و سپس در دانشگاه‌های معتبر آموخت، طوری که حتی موفق به دریافت درجه فوق دکتری هم شد. پس از انتشار دو کتاب در مسائل اجتماعی، با نام مستعار، به نوشتن رمان روی آورد، و تاکنون

علاوه بر رمان حاضر، شش هفت رمان دیگر به چاپ رسانیده است.^۱ این کتاب‌ها، همگی جزو بهترین آثار رمان نویسی در امریکا به شمار می‌آیند، و برخی از آنها به چندین زبان زنده دنیا ترجمه شده‌اند.

خود کازینسکی در امریکا شهرتی افسانه‌ای دارد. پس از پشت سر گذاشتن دوران تنهایی و تنگدستی، کازینسکی با یک زن امریکایی ازدواج کرد. در همین دوران بود که کازینسکی داستان *پرواز را به خاطر بسپار* را نوشت، این زن پس از مدتی کوتاه به بیماری مرموز و لاعلاجی در گذشت. کازینسکی بار دیگر به دوران تنهایی بازگشت، ولی در خلوت، اساس جهان مرموز قصه‌هایش را گذاشت. در همان زمان، به گروه نویسندگانی پیوست که می‌خواستند از حقوق نویسندگان شاعران زندانی جهان دفاع کنند. در همین رابطه، دوبار به ریاست انجمن قلم امریکا برگزیده شد، و در سال‌های خفقان رژیم پهلوی، به خصوص دهه هفتاد تا هشتاد، به دفاع از نویسندگان و شاعران زندانی در رژیم سلطنتی پرداخت. در یکی از رمان‌های خود، برای ترسیم خفقان دوران سلطنت، از تجربه‌های نویسندگان ادبی نیز سود جسته است.

یرزی کازینسکی مدام از آدم‌های سه جهان مختلف سخن می‌گوید: اول اروپای جنگ دوم جهانی که زیر یوغ فاشیسم بود؛ دوم شبه‌ای با تمام مشخصات استالینی، و سوم جهان سرمایه‌داری که بزرگ‌ترین مشخصه آن بی‌ریشه بودن آدم‌هاست و زوالی روحی و معنوی که بر آن حاکم است. وظیفه نویسنده در چنین کشورهایی چگونه باید باشد؟ وظیفه او شهادت دادن به نابودی است که بر تاریخ این قلمروها حاکم است. قلم کازینسکی قلم کابوس است.

لوئیس بونوئل، کارگردان بزرگ سینما، درباره همین کتاب کازینسکی می‌نویسد: «شاید این کتاب بیش از هر کتاب دیگر بر من اثر گذاشته باشد. این

۱. مقدمه کتاب «حضور» در سال ۱۳۶۳ نوشته شده است. در واقع، پنج سال قبل از خودکشی کازینسکی، و به همین دلیل مترجم از زمان حال برای شرح حال نویسنده استفاده کرده است (و)

کتاب بیش از یک واقعیت گرایی است، سفری است به درون جهان کابوس و تشویش، از راه جهانی مملو از بی عدالتی که همین جهان خود ماست.» نویسنده بزرگ آمریکایی، «آرتور میلر»، در نامه‌ای که خطاب به کازینسکی نوشته، می‌گوید:

«به نظر من تجربه نازیسم، تجربه کلیدی عصر ماست؛ نازی‌ها آنچه را که اصلاً زحماً در زندگی عادی اجتماعی و وجود انسان عادی نهفته است به نمای رین غایت خود رساندند. شما عادی بودن این همه را بیان داشته‌اید، و انچه چند سالی‌اید بسیار خطیر و دشوار بوده باشد.»

در بزرگ‌ترین رمان‌های مربوط به حوادث جنگ دوم جهانی، رمان پرواز را به خاطر بسیار از ارزش رین آنها بوده است. چندین میلیون نسخه از آن فقط در آمریکا به فروش رفته. شاید بیش از هر رمان دیگر بعد از جنگ در آمریکا، به زبان‌های دیگر ترجمه شده است.

خواننده خواهد دید که رمان عظمی از ظلمی که بر شخصیت اصلی داستان می‌رود از نازی‌ها نیست. بلکه از ظرف مردمی جاهل و عقب مانده است که خود اسیر نازی‌ها هستند. کودکی بی گناه، در عبور خود از دهی به دهی دیگر، به ندرت از کسی مهر و شفقت می‌بیند. بارها به سرش می‌زند که از دست به اصطلاح حامیانش به دشمنان خود نگاه بداند. بخشی از زندگی این کودک از کودکی خود کازینسکی به عاریت گرفته شده است؛ و به راستی که فقط زجر شخصی و تجربه است که یک نویسنده را به حالت آثار بزرگ تبدیل می‌کند. در عصرهای خفقان، جاهلیت و جنگ و در به در، بیشتر از همه، بچه‌ها شکنجه می‌شوند و زجر می‌بینند. پرواز را به خاطر بسیار از داستان زجر و شکنجه یک کودک است، ولی این داستان غم‌انگیز، پراز حماسه بردباری و مقاومت نیز هست. این کودک مقاومت می‌کند، هم در برابر جهل و خرافات روستاییان، و هم در برابر تجاوزهای نازیسم. کودک پیروز می‌شود. ولی به قیمتی سنگین؛ او برای همیشه به جهان و محیط خود، به ویژه به دنیایی که دست‌های نامریی می‌آفرینند، به بدگمانی نگاه می‌کند. سوءظن

بزرگ‌ترین مضمون آثار بعدی کازینسکی می‌شود. خالق این سوءظن، ترس از نازیسم، ترس از جهل و نادانی کینه‌توزانه روستاییان، ترس از استالین‌زدگی، و ترس از محیط رسوای آدم‌های مضحک و تهی مغز کشورهای سرمایه‌داری است.

لازم است گفته شود که کازینسکی برنده «جایزه ملی کتاب» امریکا است. این جایزه، و جایزه «پولیتزر»، بزرگ‌ترین جوایز ادبی امریکا هستند، و در سطح جهانی، ارزش آنها تنها از جایزه ادبی نوبل پایین‌تر است. «جایزه ملی کتاب» به خاطر نشان دادن کتاب گام‌ها به کازینسکی تعلق گرفت. ولی بدون شک پرواز را به خاطر بسپار مهم‌ترین کتاب کازینسکی است. هر قدر که سن کازینسکی بالا رفته، ترس از مرگ، پرواز را به خاطر بسپار فاصله گرفته، و به نگارش آثاری پرداخته است که محض امروزی‌ن او مربوط تر هستند. کسی که «حضور» را خوانده باشد بر این نکته تأمل خواهد داد. منتقدان ادبی، حضور، پرواز را به خاطر بسپار و گام‌ها را بزرگ‌ترین آثار کازینسکی دانسته‌اند، ولی وسعت تجربه در پرواز را به خاطر بسپار چند است که دواثر دیگر در برابر آن رنگ می‌بازد. این کتاب به رغم غمبار بودنش، سبک زیباست.

این کتاب از روی متن تجدیدنظر شده و کامل «The Painted Bird»، چاپ سال ۱۹۷۸، ترجمه شده است. خود کتاب بار اول، در سال ۱۹۶۵ در امریکا چاپ شد و از آن زمان تاکنون میلیون‌ها نسخه از آن فقط در زبان انگلیسی به فروش رفته است.

عنوان کتاب را نمی‌شد به «پرندۀ رنگ شده» یا «پرندۀ رنگین» ترجمه کنم، چرا که به نظرم نه معنای مطلب اصلی را می‌رساند، و نه زیبا بود. پس عنوان را از شعری از خانم فروغ فرخ‌زاد وام گرفتیم.

مترجم